

Position paper - Wijzigingswet accountancysector

Dit Position paper is een bijdrage aan het rondetafelgesprek met de vaste commissie Financiën van de Tweede Kamer op 20 maart 2024

14-3-2024

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

The logo of the Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) features a thick orange horizontal bar above the letters 'NBA' in a bold, orange, sans-serif font.

De NBA is een bij wet ingestelde publiekrechtelijke beroepsorganisatie en een vereniging van leden, hetgeen ook verschillende (gedelegeerde) taken en verantwoordelijkheden met zich meebrengt, die zijn vastgelegd in de Wet op het accountantsberoep. De (ledenvergadering van de) NBA heeft de bevoegdheid om regelgeving vast te stellen die verbindend is voor accountants. De beroepsorganisatie heeft ruim 22.000 leden. Dit zijn de individuele accountants die een beschermde titel dragen (RA en/of AA). Accountants zijn werkzaam bij verschillende organisaties en bedrijven op verschillende posities denk aan accountants die een jaarrekening controleren, de accountants die voor een ondernemer een jaarrekening samenstellen of de accountants die een ondernemer adviseren, bijvoorbeeld op fiscaal gebied. Daarnaast zijn er accountants die werkzaam zijn in een (interne) accountantsfunctie in het bedrijfsleven of bij de overheid en tot slot heb je een groep accountants die bijvoorbeeld werkzaam zijn in de financiële functie of in besturen of toezichthoudende organen. Zij spelen een cruciale rol in het verschaffen van betrouwbaarheid van alle beschikbare informatie. Dit doen zij in het publiek belang.

Contactpersoon: Sarah Nienke van Voorthuisen, Manager Public Affairs - sn.vanvoorthuisen@nba.nl of +31 88 496 0249

Inleiding

Totstandkoming van de wetswijziging

In 2020 werd wetgeving aanbevolen om de controlekwaliteit en in het verlengde daarvan de kwaliteit van de accountantsorganisatie en van de individuele accountant te vergroten. In de Wijzigingswet accountancysector (voorheen wet toekomst accountancysector) zitten verschillende instrumenten die de controlekwaliteit bevorderen. De NBA juicht deze maatregelen ter verbetering van de kwaliteit toe. Het wetsvoorstel is opgesteld op basis van onderzoeken en aanbevelingen van de Commissie toekomst accountancysector (Cta), de Monitoring Commissie Accountancy (MCA) en de Kwartiermakers toekomst accountancysector. De Kwartiermakers hebben de afgelopen drie en half jaar binnen de sector zorg gedragen voor een aantal tastbare resultaten (zoals de Audit Quality Indicators -AQI's) en anderzijds het aanjagen en stimuleren van verbeteringen.

Actualiteit in de wetswijziging

De Kwartiermakers en de minister van Financiën in zijn appreciatie op de slotrapportage van de Kwartiermakers geven aan dat de sector aan zet is en deze met snelheid de aanbevelingen moet oppakken. Als beroepsorganisatie zien wij deze wetgeving als een mooi sluitstuk van een wettelijk traject. Daarnaast blijven we als sector continu werken aan het optimaliseren van de controlekwaliteit. Een aantal onderdelen van de wet komen ook onder verantwoordelijkheid van de NBA te vallen, zoals de AQI's en de aanwijzing van een accountant voor organisaties van openbaar belang waar dat nodig is. Verder ligt de bal ook bij de NBA rondom aanbevelingen uit de slotrapportage van de Kwartiermakers.

Grote zorgvuldigheid

Het proces ter voorbereiding van het wetsvoorstel is met grote zorgvuldigheid doorlopen. Vanuit het ministerie en vanuit de Tweede Kamer is een wetenschapstoets uit gevoerd. De urgentie van implementatie van het wetsvoorstel is niet verminderd. Een spoedige behandeling van het wetsvoorstel komt de reputatie van de Nederlandse kapitaalmarkt ten goede. Het maatschappelijk draagvlak voor het wetsvoorstel is stevig. We vinden het dan ook belangrijk dat we als sector de wet omarmen en voortvarend aan de slag gaan.

Behandeling van de wet

Wij zijn verheugd dat de parlementaire behandeling van dit wetsvoorstel gestart is en we hopen op een spoedig afhandeling. Wij zien echter wel als beroepsorganisatie een aantal punten in de wet die in onze ogen zouden verbeteren met een kleine aanpassing. Deze zullen we hieronder verder toelichten.

Toelichting twee belangrijke elementen uit het wetsvoorstel

1. Aanwijzing van een accountantsorganisatie

1.1 Kosten dekken uitvoeren procedure aanwijzing

Gegeven de grote belangen bij een eventuele aanwijzing, zowel van de zijde van de onderneming als van de zijde van de aan te wijzen accountantsorganisatie, zal de NBA gehouden zijn een snel doch zorgvuldig proces te doorlopen, wat aanmerkelijke inspanningen en kosten met zich mee brengt. In het wetsvoorstel staat niets opgenomen rondom hoe de kosten voor deze taak door de NBA gedragen worden. Als een onderneming bij de NBA komt om een procedure te starten rondom de aanwijzing dan betekent dit nu dat de ruim 22.000 NBA-leden deze aanvraag financieren middels hun contributie. Wij pleiten er dan ook voor dat de NBA de kosten van de behandeling en beoordeling van de aanvraag bij de aanvrager in rekening kan brengen.

1.2 Aansprakelijkheid

De NBA maakt zich grote zorgen over de potentiële omvang van haar aansprakelijkheid in het kader van de uitoefening van de aanwijzingsbevoegdheid. Wij wijzen er in dat verband op dat de NBA het risico van aansprakelijkheid niet alleen draagt ten opzichte van de betrokken onderneming en betrokken accountantsorganisatie, maar ook ten opzichte van derden. De NBA vindt dan ook dat de mogelijke omvang van de aansprakelijkheid rechtvaardigt dat daarin een wettelijke beperking wordt aangebracht. Ook gegeven de beperkte omvang van het NBA-bureau. De NBA stelt voor om bij de invoering van de wet ten aanzien van de uitoefening van de aanwijzingsbevoegdheid eenzelfde beperking van de aansprakelijkheid op te nemen, als welke de AFM en DNB kennen op grond van artikel 1:25d van de Wet op het financieel toezicht. Dit is nu echter niet opgenomen in de wet.

1.3 Beperkte aanwijsbevoegdheid voor organisaties van openbaar belang (oob's)

Wij vinden het goed dat de aanwijsbevoegdheid niet voor alle wettelijke controles is ingevoerd. Er zijn ruim 20.000 wettelijke controles en zo'n 225 accountantsorganisaties die controles uitvoeren in Nederland. Het risico op het niet kunnen vinden van een accountant is daarom vrijwel nihil te noemen. Het aanbod is immers groot en divers. We vinden het dan ook een goed besluit van de minister om de aanwijsbevoegdheid te beperken tot de organisaties van openbaar belang (oob's).

2. Audit Quality Indicators (AQI's)

De NBA vindt het goed dat er kwaliteitsindicatoren worden ingevoerd. Als accountancysector pleit we voor transparantie¹. We willen daarom ook zelf deze transparantie bieden aan de gebruikers. We vinden het als beroepsorganisatie goed dat er in het aangepaste wetsvoorstel een getrapte invoering is gekozen, eerst de organisaties die oob's controles uitvoeren en later de andere wettelijke controles. Daarbij hebben we wel enkele punten die we willen benadrukken.

2.1 Aan de slag

We gaan als NBA met een aantal kantoren voor het invoeren van de wet al starten met het rapporteren over de AQI's. We zien dat in de wetenschapstoets er op sommige AQI's kritiek is. Wanneer iets nieuws start is het vaak nog niet helemaal perfect, maar gaandeweg kan dan bij het constateren van imperfecties aangepast of bijgestuurd worden. Dat willen wij ook doen met de AQI's. De punten uit de wetenschapstoets willen we daarom meenemen in de evaluatie die we na 2 à 3 jaar gaan uitvoeren. Zo kunnen we de AQI's optimaliseren en daarna kunnen ook de andere kantoren gaan rapporteren met de (eventueel aangepaste) AQI's.

2.2 Auditkantoren ook rapporteren over oob-controles

Wij vinden het goed om te zien dat over alle oob-controles gerapporteerd moet worden. Dus ook de niet in Nederland gevestigde auditkantoren die oob-controles in Nederland uitvoeren. Dit zorgt voor het verkleinen van de kloof tussen dit type kantoor en de Nederlandse accountantsorganisaties.

3. Raad van commissarissen (RvC's) en schaarste

De kwartiermakers signaleren een schaarste aan controlecapaciteit en specifiek in het oob-segment. Om de schaarste op de oob-markt te verkleinen geven de kwartiermakers in overweging om de regels te vereenvoudigen voor het verkrijgen van een oob-vergunning. Deze observatie ondersteunen wij. We denken dat het ontstaan van een aantal grotere kantoren door recente consolidaties in de sector bij kan dragen aan een groter aantal accountantsorganisaties dat een oob-vergunning aanvraagt. De kantoren die een RvC invoeren of al hebben gedaan hebben al een belangrijke stap gezet in de richting van de vereisten van een oob-vergunning.

We vinden het invoeren van een RvC een goede stap. Wel sluiten we ons aan bij de conclusie van de wetenschapstoets dat dit geen 'silver bullet' is. Het is een van de onderdelen om de controlekwaliteit te verbeteren. De accountantsorganisaties met een oob-vergunning hebben al een tijd een RvC en een aantal kantoren (zonder oob-vergunning) hebben ondanks dat de wet nog niet is ingevoerd ook een RvC geïnstalleerd.

Tot slot

Op 12 maart heeft minister van Financiën een appreciatie op de slotrapportage van de Kwartiermakers gegeven. In een brief spreekt de minister onder andere zijn teleurstelling uit over de snelheid waarmee verbeteringen gerealiseerd worden. Dit onderschrijft de NBA. Er zijn al wel stappen gezet, maar per saldo zijn wij het eens met de minister dat het sneller moet en kan. De wetsbehandeling en invoering is helpt om stappen te zetten.

De Kwartiermakers merken op dat de financiering van de NBA verdere transparantie en onafhankelijkheid behoeft. Bij een toenemende wens om publieke taken bij de NBA te beleggen dient het vraagstuk zich aan of een andere vorm van financiering gewenst is zodat de onafhankelijkheid bij de uitvoering van deze taken beter geborgd kan worden. De NBA vindt het daarom belangrijk dat voor publieke taken die belegd worden ook een goede financiering komt. Zo noemden wij al de bekostiging van de aanwijsbevoegdheid door de onderneming zelf.

De minister en zijn ambtenaren hebben een mooi resultaat bereikt met de wijzigingswet die nu bij uw Kamer ligt. Wij zijn een groot voorstander van een snelle parlementaire behandeling van deze wet. Waarbij de AQI's later bij de evaluatie nog enige bijsturing vergen en de huidige aanwijsbevoegdheid in de huidige wetsvoorstel aanpassing behoeft.

¹ Zoals het verlicht deponeren van de jaarrekening, en het invoeren van de Verklaring omtrent risicobeheersing (VOR) en de Verklaring omtrent levensvatbaarheid (VOL).